

SKÖTSELPLAN

NORRTORNS SAMFÄLLIGHET

(Senaste uppdatering 2023 juli)

SYFTE: Att med Stefan Olhedens inventering daterad 2010-02-22 som grund, uppdatera sammanställningen. Nedan har antecknats större förändringar sedan 2010. Det har rört sig om fortlöpande röjning, styrelsens beslut (nedtagning av träd med hänvisning till boendes önskan / risker man upplevt med vissa träd), effekterna av torrsommaren 2018, spontant fallna träd, plantering, snöbrott hösten 2022, utlåtande från t ex Oskarshamns Fågelklubbs Skogsgrupp angående naturhänsyn mm.

Olhedens gedigna jobb ger oss i samfälligheten en god grund när vi ska besluta om vägvalen i de beskrivna avdelningarna. Vi behöver också ta hänsyn till önskemål om hur området ska göras lättskött, säkerhetsaspekter vad gäller sikt, bästa metoder för miljövänlig skötsel, hänsyn till biologisk mångfald mm. Generellt kan konstateras att vi hittills inte varit så bra på nyplantering.

UPPLÄGG: Sammanställningen läses parallellt med Olhedens noteringar under rubriken **Generella kommentarer**. Avdelningarna redovisas i den ordning de står i dessa noteringar. Tillägg har gjorts där det ansetts befogat för att komplettera beskrivningen av hela området, eftersom Olheden utelämnat några avdelningar.

Rubrikerna "Om 25 år" får i denna inventering utläsas som "Om 15 år" från startdatum 2019. Jag har – som betydligt mindre sakkunnig än Olheden – inte haft anledning att göra några inlägg där. Mina bedömningar grundar sig på florist-och naturguideutbildning inklusive grundkunskaper inom botanik, naturskydd och allmänt miljötänk. Dessutom grundläggande erfarenhet och kännedom om buskar och träd.

KOMMENTAR: Viktigare än någonsin för alla som har hand om träd- och områdesvård, är att ta hänsyn till **trädens värde** som mat och tillflykt för fåglar, pollinerare, trädlevande insekter, mossor och lavar mm. Inte minst viktig är att det finns träd i olika åldrar, eftersom olika arter kräver olika växtmiljöer. För att säkerställa spridning av t ex insekter, får naturområden inte heller tillåtas att bara bilda åtskilda öar i våra miljöer. Kan en insektsart t ex inte förflytta sig längre än en given sträcka, är den inte hjälpt av reservat med långa avstånd emellan. I vårt fall betyder det - vilket Olheden konstaterar genom att påpeka att området saknar träd yngre än 25 år – att nyplantering måste komma ifråga. Hans **Åtgärdsrubriker** ger klara förslag där. Likaså bör vi försöka spara träd som är döende eller döda, åtminstone på ställen där det inte spelar någon estetisk roll, t ex i avdelningarna 15 och 16. Vi bör undvika att ta bort träd om anledningen främst anses vara arbetsrelaterad, dvs med hänvisning till "för mycket löv". Vi saknar också ett medelhögt trädskikt som på längre sikt kan ersätt stora träd som dör eller tas bort. Detta bör hållas i minnet vid röjning av t ex sly – kan något sparas för tillväxt?

På vissa ställen i området **konkurrerar** större träd med varandra, på ett sätt som man inte skulle acceptera i en parkliknande miljö. Här i området kan det i vissa fall accepteras, då träden tillsammans kan upplevas ha ett värde. Om antingen det ena eller det andra togs bort skulle helheten förlora på det.

Generellt vinner området och miljön på att ha **blandade bestånd** av barr- och lövträd. Den biologiska mångfalden gynnas. Inte minst fågelrikedom brukar uppskattas av boende i ett område.

Viktigt att vid **nyplantering** ge bästa förutsättningar. Det gäller stor planteringsgrop, god jord, fackmässig stagning av träd, skydd mot t ex harar. Någon bör utses som **ansvarig för skötsel** – främst vattning – första året. Alternativt ordnas **fackmässig självbevattning**. I båda fallen kan ersättning för vattenkostnad övervägas.

Vad gäller frågan om **hur löv ska omhändertas**, kan generellt sägas att vi genom att avlägsna fallna löv berövar marken näring kontinuerligt. Givetvis går i områden som vårt önskan om tillsnyggning av främst gräsytor före. Vi har också stora mängder eklöv som tyvärr blir liggande länge om de lämnas ifred. Prov har visat att det fungerar bra att efterhand köra över måttliga eklövmängder med gräsklippare. Den slutliga räfsningen får vi acceptera.

Träd med stammar på över 1 meter i diameter, och så kallade hålträd med stam med över 40 cm diameter, bidrar till biologisk mångfald och räknas därför som särskilt skyddsvärda. För sådana träd krävs samråd med Länsstyrelsen innan åtgärder.

Tips på bra läsning enligt nedanstående länkar:

<https://rikaretradgard.se/vedkompost-enkelt-satt-att-gynna-insekter/>

<https://www.tradakuten.se/sarskilt-skyddsvarda-trad/>

<https://www.skogen.se/>

Avd. 1

Gräsytan mellan asfalterade lekplatsytan och infartsvägen, samt ytan runt garagelängan.

1:1 En stor sälj föll för några år sedan, och den kvarvarande visar tecken på osund bark. Grönskar i nuläget, men kan förväntas bli dålig rätt snart, och kan inom fem år bli aktuell för borttagning. Möjlighet kan finnas att bevara rotskott och satsa på dessa som återväxt. Sälj nämns speciellt som viktig för pollinerare, för hackspett och för vedlevande arter. Sälj kan upplevas som skräpande, men på denna plats är detta försumbart mätt mot naturvärdet. Denna sälj beskars rejält hösten 2021. Åtgärden är av typen ”konstgjord andning” – de borttagna delarna var i dåligt skick. Det som gick att nå togs bort för att minska risk för fallande grenar. Ovanstående bedömning kvarstår. Kontrollerad sommaren 2023, ser ok ut för tillfället.

Gräsytan är lite av ”det första intrycket” när man kommer till vårt område. Det har visat sig vara ett bekymmer att hålla ytan klippt. En miljövänlig tanke var under 2021-22 att ha hela ytan – eller ett snyggare alternativ: del av ytan – som blommande vildäng. Att klippa den yttre delen i snygg form vore i så fall viktigt för att ge ett välskött intryck. Förslaget fick inte gehör och projektet lades ner. 2023 återupptogs tidigare tanke om att låta aspslyet i gräsytan växa upp på del av ytan, och avgränsa denna yta enkelt för att undanta den från klippning. Ytan kunde inkludera en mindre del gräsmark som ev med tiden naturligt kunde ge någon form av positiv blomning. Aspslyet kan med tiden rensas så att en passande dunge eller solitärträd kan ta form. Området kring detta experiment måste klippas för att hålla ett snyggt intryck. Viss skyltning och info till boende måste komma ifråga. Iden skulle kunna utvecklas med klippta stråk igenom. Förslaget kostar inget, minskar klippningsbördan för berörd länga, gör att vi får upp växtlighet på den tomma ytan inför den dag då sälj och andra träd inte är med längre, och skulle man bli missnöjd är det lätt att återställa med röjning och klippning. I den uppväxande ytan kan några insektshotell ställas.

I tidigare plan stod: ”På denna avdelning finns utrymme för **nyplantering**. Förutom **sälj**, kan **oxel och rönn** komma ifråga. Båda dekorativa och problemfria. De vanliga sorterna föreslås, alltså Sorbus intermedia och Sorbus aucuparia. Solitärträd eller om buskar väljs- gruppera sälgen.”

Detta förutsätter att skötsel de första åren kan ordnas, och det är ett problem. Ovannämnda sorter är positiva för mångfalden, och vi saknar denna typ av lövträd i området.

1:2 Välvuxen solitärtrall. Snöskadad hösten 2022, illa akutbeskuren. Hålls under uppsikt.

1:3 Välvuxen solitärtrall

I tidigare plan stod: ”Önskemål har framförts om någon form av hängande, grottbildande träd vid lekplatsen för barnen. Kunde vara t ex hängask. Plats finns, men tiden innan det önskade syftet uppnås får ses som rätt lång. En tanke är att istället bygga en pergola/berså och sätta snabbväxande klängväxter t.ex. Bokharabinda, Pipranka, Clematis Summersnow/Paul Farges. Dessa kan beskåras hårt för ett vårdat intryck vintertid. Viss utökning av lekplatsen kan också komma ifråga i riktning mot den öppna ytan.”

Även detta riskerar att falla på bristande intresse för skötsel. Under koll 2023 hittades en ek i kullen mellan länga F och J (5:7) som är naturligt ”**kojvuxen**”. En liten bänk i barnstorlek under den kunde kanske vara en idé?

Bakom garagen står tre stora björkar (1:4a/b/c) som 2019 bedömdes få vara kvar efter boendes interna samspråk. Kontrollera inverkan på garage efterhand. Skulle björkarna tas bort, får vi ta ställning till hur den underliggande sluttande gräsytan ska hanteras. Knepigt att göra något snyggt

av. Hör med expertis om hur sådana ytor kan hanteras funktionellt.

Vid garaget finns några häggar (1:5), vilka hålls efter med beskärning. Tidigare utförd 2019. Kan även tas ned till 50 cm om de till sist drar iväg för högt och blir tråkiga. Alternativt kan den som står närmast garaget tas bort helt för att ge plats och ljus åt buskaget (1:6). Hösten 2021 snyggades häggarna (1:5) till, genom att dåliga och övertunga grenar togs bort. Denna gång bevarades exemplaren som träd.

Därintill ett blandat buskage (1:6), huvudsakligen Cotoneaster. Dessa behålls, beskärs vid behov. Rensa kontinuerligt bort övrigt (bl.a kinesisk gulros, hagtorn, måbär och övrigt sly.) Tillför gärna jord och gödning till ytan.

1:7 Överväg att spara aspskott mitt på gräsytan för framtida återväxt. Behöver i så fall hägnas in och förklaras. Detta gjordes i juli 2023. Följ upp efterhand.

Avd. 2

Området runt och på kullen vid parkeringen.

Mycket stor asp (2:4) och tre tallar (2:1, 2:2, 2:3) konkurrerar.

Den tall (2:3) som står närmast garagen verkar mest välvuxen och behålls. (2:1) omvärderades 2022 se fin ut och sparas. (2:2) tas bort i ett längre perspektiv? Aspen (2:4) bör enl Olheden ringbarkas före avverkning när det blir dags, för att minska risken för rotskott. Ingen åtgärd i nuläget. Ersätt då enl avd 1 med ytterligare några **rönnar/oxlar** på den öppna ytan om skötsel kan arrangeras.

Björkar (2:5a/b). En av dessa (2:5b) hade torrt parti i toppen. Toppen föll i början av 2021. Trädet fälldes under 2022.

Björkar sägs dö från toppen. Kan vara utsatta för röta, vilket sägs vara den vanligaste orsaken att träden lämnar in. En björkticka finns under den brutna toppen. Sådana förorsakar röta och syns ofta på död björkved. Kontrollera med pålitliga sajter om hur tecken på röta upptäcks. Skogsgruppen juli 21 sade sig ha observerat att en del till synes friska lövträd efter senare års torrsomrar fallit utan synlig anledning.

Tre ekar (2:6a/b/c) och en tall (2:7). Svårbedömt. Finns två alternativ: antingen tas mellaneken och tallen bort, eller så tas den lilla eken bort. 2:6a borttagen 2022. 2:7 fick allvarliga snöskador 2022 och beskars.

En mycket fin ek (2:8) behålls.

Under åren har det mesta av det av Olheden nämnda buskaget i slänten mellan parkering och öppen yta rensats bort. Jord har efterhand fyllts på för att skapa en lättskött, klippvänlig yta. Under 2020 har dessutom röjning av stubbar gjorts för att hindra återväxt av taggiga rosskott och dito björnbär.

Parallellt med garagen är marken bergbunden. I "Kullen" (2:9) växer spontant en del eksly, Cotoneaster, rönn och rosor, som med undantag för rosorna med normal tillbakaklippning bör vara kvar för att mjuka upp intrycket. Spontanetablerad växtlighet har ofta god överlevnad. Några avgränsade fördjupningar i området kan med fördel fyllas med jord och näring för bättre tillväxt. Borttagning av dött sly. Under 2020 och 2021 har detta område fått tillsyn enligt ovan. I juli 2023 gjordes senaste rensning av kullen.

En tall (2:10) och en björk (2:11) finns vid infart till parkeringen. Ingen åtgärd.

Eken som vuxit vid infarten till området har varit dålig i toppen. Efter fråga till kommunen togs den ner hösten 2019. Frågan uppstod om något ska planteras där istället. Siktaspekten gör det olämpligt – nyplantering ska istället koncentreras till den stora gräsytan enl. ovan. Stubben kan komma ifråga för **fräsning** vid tillfälle om det bedöms nödvändigt.

Avd. 3

Området kring parkering och garage, samt stigen mot Riksbyggens garage.

Medelstor, frisk och kompakt björk (3:1) vid garagebyggnad. Bevaka effekt på garage.

Stort Måbärsbuskage (3:2) som tål radikal beskärning emellanåt, t ex vart tredje år. Har beskurits till en meter under senare år, men rekommendationen är att **kapa ner till 30 cm** för nystart. Beskars hösten 2021.

Några Rosenhagtorn (3:3a/b/c) utmed gångstigen. Verkar inte så starkväxande, och passar bra där de står. Rensades juli 2023.

Kan ev beskäras lätt en gång under vårvintern för att balansera formen, men rekommendationen är att inte skära dessa pga att de reagerar mycket starkt med vattenskott och allmänt sett blir mindre motståndskraftiga mot hagtornsrost (som värdväxlar med en) och ohyra.

Under försommaren 2020 har undertecknad noterat att flera rosenhagtorn i stan varit illa därnär. Många inom trädgårdsbranschen avråder nu från nyplantering av trädet. Ev kommer resistent sorter?

Sälg (3:4) vid gångstigen tillhör inte vårt område, men stammades upp och befriades från döda partier juli 2023..

Avd. 4

Lekplatsen.

Björk (4:1) vid gångstig, björk (4:2) inom lekplats och tall (4:3) behålles samtliga. Tyvärr skadades den allvarligt vid snöfall och togs ner 2022. Rensa inte bort eksly vid tallstubben för ev.gratisgrönska i området.

Avd. 5

Området mellan länga J och F, ”kullen”

Mycket lite av den rönn som Olheden önskade sparad finns kvar idag, kanske pga av bergbundenhet och torka. Även mycket av kratteken (lågväxande krypek) verkar har beskurits bort vilket är synd. Olheden rekommenderade återplantering av tall i området, men vår bedömning är att inte göra detta.

En del växtlighet har under åren tagits bort för att förbättra sikten runt hörnet mot Älgstigen 4 med tanke på lekplatsen. På kullen (5:18) växer flera stora tallar i gott skick. Tall bedöms av Olheden vara stormfast pga både djupgående s.k. pålrötter och ytligare rötter, och även om dessa stora träd nära länga J kan upplevas som oroande, har de ju visat sig stå emot bra under senare års kraftiga stormar. De största har "krokodilbark" som först bildas då trädet uppnått 150-200 års ålder. Även här påpekades att ett träd som vuxit lutande i många decennier inte automatiskt utgör fallrisk. Även om någon tall framöver tas bort, så finns ett gott "gruppskydd" genom björkar mm som skyddar från förhärskande vindar. Tar man bort ett träd i en grupp kan annars gruppdynamikens förändring göra att träden blir mindre stormfasta. **Kolla med arborist.**

Björk (5:1) i kurvan vid Älgstigen 11 behålles.

Hägg (5:2) vid husgavel behålles under förutsättning att boende på Älgstigen 11 inte har någon invändning vad gäller närheten till huset, eller ev nödvändigt grävarbete. Får stå kvar också pga att området intill genom beskärningsarbeten blivit tillfälligt kalt. Prata med boende Älgstigen 11 om åtgärd. Gäller även 5:3 och 5:4. **Tanya pratar med Rickard.**

Intilliggande parti med häggmispel (5:3) var tidigare kraftigt förvuxet och beskars våren 2020 ner till 50 cm. Redan i juni samma år visar sig skotttillväxt. Utvärdera resultatet efter en till två säsonger. Befintliga kraftiga etablerade rötter i den branta slänten bör tas tillvara pga svårigheter med nyetablering. Häggmispel bör bevaras pga skönhetsvärde under tre årstider. Vid ev påtvingad nyplantering bör man tänka på enklare terrassering för att underlätta vattning.

Intilliggande parti med **ölandstok (5:4) beskärs** radikalt ner till 30 cm. Ölandstok är generellt mycket tåligt och kan beskäras när som helst utan att orsaka skada För att gynna kommande års blomning görs detta efter avslutad blomning aktuellt år. Sker beskärning istället på våren, brukar resultatet bli fler skott och en tätare buske, vilket undertecknad anser är att föredra.

Rönn (5:5) behålles. Kan beskäras i grenvinklar för att inte växa i höjden.

Ek (5:6) närmast Älgstigen 11 behålles.

Ek (5:7) under tall . Sparas som tillväxtpotential. Har spännande **"kojformigt"** växtsätt.

Liten ek (5:8) behålles.

Större välväxt ek (5:9) mittemot Älgstigen 10 behålles.

Björk (5:10) närmast lekplatsen ev. bort på längre sikt.

Björk (5:11) i kurva behålles. Kanske bort på sikt/10 år.

Tall (5:12) närmast länga J, tall (5:13) nära länga J och tall (5:14) nära länga F behålles på lång sikt.

Syrenbuskage/ 2 st (5:15a närmast huset, 5:15b längre ut från huset) behålles. Gallras kontinuerligt, äldre grenar skärs ner helt efterhand. Håll kontroll på rotskottens utbredning. Sköts av Älgstigen 11.

Blandade buskage/2 st (5:16). Spontanetablerat. Innehåller berberis, cotoneaster, ek, och rönn. Förslaget är att ta vara på detta som helhet, eftersom det visat sig stå emot torka, och står i en liten naturlig sänka. De motsvarar på sätt och vis den blandade plantering som Älgstigen/länga F anlagt, fast de förstnämnda är närmast skötselfria. Intrycket av den bergbundna Kullen (5:18) vinner på att

mjukas upp av lägre vegetation. Stubbar kan avlägsnas, kontinuerlig tillsnyggning. Avvägning efterhand om något ska få ta över. Gallrades 2021.

Berberisen (*Berberis vulgaris*) behöver skäras ner regelbundet, eftersom den under många årtionden utpekats som värdväxt för svampsjukdomen Svartrost, som allvarligt angriper stråsäd. Förbud mot plantering har varit lagstadgad, därefter har lagen upphävts, men under senare år menar expertis att riskerna åter tilltagit. Håll koll på eventuell återväxt efterhand.

Cotoneaster (5:17) större buske. Behålles, gallras efter behov. Fint vintergrönt och tåligt inslag.

Kullen (5:18) hålls generellt ren och rensad.

Ekstubbe (5:19), kraftig. Håll efter uppväxande skott om det behövs. Fyller annars bra.

Björk (5:20) precis vid vägen tas bort. Togs bort 2021. **Håll efter återväxt** pga sikt.

Rönn (5:21) mot Älgstigen 12. Har blivit dålig av de senaste somrarnas torka, men har livskraftigt stamskott samt rotskott. Kapat strax över stamskottet, behållit rotskott (maj 2021). Ser bra ut. **Ek** växer upp nära rönnen. **Kapa upprättstående** skott och håll låg som marktäckare. Prioritera rönnen pga att vi saknar rönn/oxel i området.

En (5:22) Ensidig enbuske som tidigare haft sällskap av tall som tagits bort och som blivit kvar som stor stubbe. 2021 bedömdes att enen skulle vara kvar och flädem togs bort. När ytan rensats kan man avgöra om även cotoneasteren kan vara kvar. Kan stubben döljas med den växtligheten eller tas bort? Kontrollerad 2023. Enen lutar och är intrasslad i övriga växter men upplevs grön och frisk från vägen. Svår fråga, bordläggs.

Tallar, tre st. Den närmast Älgstigen 3 (5:23) var dålig i toppen, fällde mycket barr och boende var måna om att få bort den. Togs ner 2022. Den mellersta tallen (5:24) bäst och behålles. Den närmast vägen (5:25) är sned och blir med tiden övertung. Kan tas bort på sikt. Föreslås att plantera en **rönn** i närheten av kvarlämnad tall/tallar. Som referens kan noteras att Skogsgruppen juli 2021 föreslog att bara kapa toppen på (5:23) och inte röra de andra. Att t ex en tall lutar behöver inte innebära risk om den haft samma lutning i årtal. Syns däremot en akut tilltagande lutning är situationen en annan.

Buskage (5:26) mot Älgstigen 16. Rensa bort dött, behålles som helhet med kontinuerlig skötsel. Verkar vara delvis planterat av boende.

Fläder (5:27). Kraftig, beskärs rejält varje år av boende. Mycket god återväxt. Behålles. Kan vid behov skäras ner till 30-50 cm eftersom den efterhand beskurits allt högre upp och fått en massa "tappar".

Rönn (5:28). Ser ut att vara ok. Två alternativ: stamma upp genom att ta bort stamskott, eller bevara stamskott för att senare ta bort huvudstammen och satsa på stamskotten. Inget beslut nödvändigt vid koll sommar 2023.

Stubbe (5:29). Håll efter återväxt (inte sannolik) eller stubbfräs vid tillfälle. Vid koll 2023 sågs växande ros – ev kan den göra att behovet av stubbfräsning försvinner.

5:30 Blandad växtlighet vid gavel Älgstigen 1. Innehåller havtorn, måbär, cotoneaster, kastanj, sumak, hägg, mahonia, körsbär, pil, lönn, och rönn mm. Förslag på arbetsgång: ta bort sumaken som är död och ev annat dött. Ta bort pilen som inte passar i området och är i dålig kondition. Beskär all måbär till 30 cm. Ta bort sådant som skaver mot husgavel. Då ser vi mer av det som är

kvar, och kan avgöra vad mer som ska sparas. Körsbärsträdet är idag friskt och vackert, men kan i längre perspektiv drabbas av olika åkommor, så något större alternativ bör sparas på tillväxt. Boende vidtalades i juni 2021 och var med på att samfälligheten följer angiven plan. Området sköts alltså av samfälligheten. Växtlighet planerad alldeles tätt inpå deras fasad sköts av boende, liksom slänten ner mot entren där bla liljekonvalj planterats. Hösten 2021 gjordes det mesta av ovanstående radikalt, men nedtagning av pilen bedömdes riskabel med föreningens egna resurser. 2022 kunde pilen fällas. Vid koll sommar 2023 hade återväxt av sumak skett, och **hela området får ses över** och hanteras kontinuerligt. Beslut om prioriteringar tas under arbetets gång.

Avd. 6

Området mot Riksbyggen.

Svårt område, bl a för att en stor del av vegetationen står på Riksbyggens område. Tätt ridå med tall, asp, ek, oxel, lönn och sälg. Mycket höga träd och låga sly/tillväxtpartier med potential. Mellanskikt saknas nästan helt, med undantag för en lönn (6:8).

Som helhet betraktad i nuläget ser ridån ok ut, och upplevs av några boende som ett positivt insynsskydd mot Riksbyggen, men träden står mycket tätt och hindrar varandras utveckling.

Nedanstående får ses på sikt, kanske en femårsperiod. Tanken är att ta ner träden i olika omgångar för att tillåta återväxt och samtidigt undvika känsla av kalhygge. Olheden föreslog gallring av större grenar, och möjligen satsning på vissa träd som verkar vitalare än andra, men eftersom i stort sett inget gjorts där sen 2010 är vi nu i ett annat skede, inte minst för att t ex asparna är snabbväxande och svåra att åtgärda med punktinsatser nu..När vi fastslagit samfällighetens ideer, bör **Riksbyggen kontaktas snarast för avstämning, ev gemensam planering och i bästa fall kostnadsfördelning.**

Vid koll sommaren 2023 noterades att boende i långa L hade önskemål om nyplantering av lönn i området. Konstaterades dock att det finns riklig tillväxt av lönn och asp utmed stängslet på vår sida, som kan ge god utdelning efterhand. Se under 6:4. **Håll efter så inget växer genom staketet**, och välj ut lämpliga skott efterhand.

Under städdag 2020 togs tre björkar bort. Boende påtalar mängden löv, men det ser styrelsen inte som giltigt skäl till borttagning. Ej heller upplevda problem med ekollon.

6:1, 6:2 och 6:3 är solitära ekar. **6:3 har en del torra** partier som ev. kan tas bort. 6:1 stammades upp och dött togs bort i juli 2023.

6:4 a/b är två yngre ekar. Marcus 2022-01-18: Älgstigen 39 föreslår att dessa två ekar tas bort eftersom de har allmänt tråkigt utseende (lutar, kala, mm) och ersätts med nyplantering av t.ex lönn. Vid kontroll sommar 2023 ansåg vi att **eken närmast Riksbyggen kunde tas bort**

6:5 är en tall med några torra grenar. **Dessa, samt den tunga nedre grenen kan avlägsnas.**

6:6a/b Punkten utgår, fläderbuskarna är döda och uppgrävda.

Punkterna 6:7 till 6:16 får ses som flytande tills vi framöver tar ner de större träden och startar ny generation tillväxt. Huvudiden än så länge är att spara medelhög vegetation och se till variation i växtmaterialet. Ingen risk för att det ska bli kallt på lång sikt.

6:7 är en oxel som tidigare bedömdes kunna tas bort. Kontroll sommar 2023 ansåg att den ska sparas.

6:8a/b/c är en grupp med lönn (6:8a) och asp (6:8b är den närmast Riksbyggen, och var sommaren 2023 död, och togs ner, 6:8c är den större).

Tidigare bedömning löd ”Ta bort aspar och satsa på lönnen. I samma område, framför träden, kan tre fläder planteras i grupp med c/c 2 m på den öppna ytan för att bilda ett sammanhållet buskage. Som insynsskydd på lägre nivå mot Riksbyggen, kan dessutom antingen syren eller häggmispel planteras utmed staketet, på lämpligt avstånd från detta. Fläder, mispel och syren kan beskäras i omgångar för att hålla passande höjd. Undvik beskärning på högre nivåer: bättre att starta om från 30-50 cm.

Mispel och syren kan blandas om man vill behålla det varierade utseendet i området.”

Detta förslag kan stå kvar, men håll i minnet att tillväxten på lägre skikt nu är god, så mycket av detta kan ev komma att bli överflödigt. Tillståndet för de stora träden är oförändrat. Önskan om höjd på insynsskydd mot Riksbyggen ligger på 6-8 m enligt Marcus.

Tre mindre aspar (6:9a/b/c räknat från gatan och inåt mot Riksbyggen), 2 stora aspar (6:10, 6:11), en stor asp med jättegren mot Riksbyggen (6:12), ytterligare två stora aspar (6:13 och 6:14) och en tall (6:15) tas bort i ett längre perspektiv, kring fem år. I denna grupp finns en mindre ek (6:21) som ev kan komma ifråga för tillväxt. Lönn (6:22) och, en mindre, tanig asp (6:23) Träd som står på andra sidan staketet är inte numrerade. Sly finns också i området.

6:16 är ett parti med sly/tillväxt med potential, lönn och asp. Asp förökar sig lätt och bryter lätt om från eventuellt kvarlämnade stubbar, så tillväxt kommer att finnas.

6:17 är en ek nära gångvägen. Stammades upp och rensades från dött i juli 2023., då vi kunde se att stora leveransbilar hade svårt att passera.

6:18 och 6:19 är tallar till vänster och höger om gångvägen. 6:19 ligger efter Lantmäteriets besök inte inom vårt område.

6:20 är en jättetall mot vattentornet. Är något skadad av snöbrott, men inget att åtgärda. Generellt gäller att hålla rent mot gångväg, och även runt ljuskällor.

Mellan 6:19 och 6:20 börjar nytt lövparti växa upp med mest lönn att ta vara på.

Området mellan 6:20 och Vattentornet tillhör inte oss, men vi anser att vi kan röja bort dött material där och främja god tillväxt som finns där naturligt. Det rör sig om två mindre buskage i första hand, och döda enar samt döda rönnar och ytterligare buskage närmare vattentornet. Området rensades radikalt i juli 2023 och blev mycket bra med kvarlämnade partier av främst cotoneaster. I den mån det fanns ex rönnskott, lämnades de för att få upp lite höjd i området efterhand. Ingen detaljnumrering, håll efter om det behövs.

Avd. 7

Området bakom långa L ner till Älgstigen.

Olheden skriver här att tallar önskas avverkade eftersom de skymmer ljus. Okänt om det är

genomfört. Marcus: flertalet träd togs ner ca 2008, sannolikt vad som avses.

Hela avd 7 är av blandad karaktär. En del har skadats av torrsomrar, men har god tillväxt nerifrån, t ex ek och rönn. **Vad som tas bort där är tydligt**, och tillväxten sparas. Marken är stenbunden, men med vissa något mer fukthållande partier. Det som växer här av egen kraft har visat god torkresistens och är viktigt att ta vara på. Området omfattar delen innanför gångvägen mot långa L. Redovisas dels med numrering enl ovanstående utformning, dels mer generellt.

Vid gaveln mot långa L/mot tornet står två syrener (7:1) vilka skötts av boende på Älgstigen 27. Sommaren 2023 har fastigheten bytt ägare, så **Marcus ska tala med de nya ägarna** vid tillfälle om växtligheten kring fastigheten, även vad avser insynsskyddet mot backen från Fridhemsgatan.

Två rönnar (7:2) som föreslås **ansas** vad gäller torra partier och ev grenar som är för nära fasaden, och (7:3) som tagits bort. Förutvarande boende på Älgstigen 27 konsulterades i juni 2021 angående ev ersättningsväxtlighet vid gaveln. Då föreslogs ett ersättningsträd under förutsättning att markförhållandena tillåter det (berg nästan i dagen) i form av Crataegus occyacantha. Kontrollera ev sjukdomsbenägenhet på den. Alternativt nämndes fläder och Malus toringo, båda bra för pollinerare. Stubbfräsning kan övervägas.

7:4, stor tall som behålles. I samråd med tidigare boende togs en gren bort vid informationsskylten.

7:5 Tre små ekar till höger om tall. Behålles.

7:6 Stor ek behålles. Ta ev bort den lägsta utstickande grenen samt grenar som växer utmed mark. Ingår i **Marcus förfrågan till fastighetsägaren**. Kontrollera vad som kan göras med en fläkt gren mot väster.

7:7 Tre små ekar. Den högra kan behöva **tillsnyggning** av en del högre grenar.

Området ligger precis i hörnet ner mot gångväg mot Munkgatan. Det fungerar som **väsentligt insynsskydd mot långa L** och bör **endast i nödfall gallras med yttersta försiktighet i samråd med Älgstigen 27 och 29**. Ek beskäres vanligen inte, men om det görs är det antingen under juli till september, under vårvintern eller efter lövsprickning. Kontrollera gärna beskärningsråd för ek om större ingrepp ska göras, särskilt på äldre träd.

7:8, Rönn. Genom att ta bort en del grenar från intilliggande ek skapades bättre tillväxtmöjlighet juli 2023.

7:9 En liten solitär ek tas bort till förmån för 7:10? Juli 2023 skars en del grenar in till förmån för rönnen intill.

7:10 Ekbuskage behålles.

7:11 Tall med dubbelstam behålles.

7:12 Tall bakom 7:11 togs bort 2022, troligen pga snöskada.

7:13 Grupp med fyra små björkar behålles, och med tiden kan någon utses att sparas. Tallen intill prioriteras.

7:14 Parti med blandat sly och en. Enen sparas, **eksly under tas bort** liksom döda grenar i området. Likaså tas rönnen bort och uppväxt hålls efter. Ekbuskage sparas.

7:15 Rönnar mm som boende sköter och fungerar som insynsskydd (Älgstigen 33). Gallrades hösten 2021 för att ge kvarvarande träd mer utrymme.

7:16 var en död tall som togs bort 2022. Skogsgruppen hade juli 2021 föreslagit att den skulle stå kvar. Blir med tiden barklös, grå och dekorativ då smågrenar släpper efterhand. Under tiden bra för insektsliv och attraherar hackspett och nötväcka. Utgör ingen fara med skadedjur eller fallrisk. Vi bedömde ändå att den skulle bort men har sparat annat i möjligaste mån. Se även 7:19.

7:17 Yngre tall, ingen åtgärd.

7:18 Ekbuskage, ingen åtgärd.

7:19 Ett skogsparti i svagt synlig svacka. En död tall som står ”mindre synligt”, sparas av naturhänsyn. Fristående oxel sparas, samt krypek och rönn. En **oxel** som står bland annan växtlighet **kan tas bort**. Generellt sparas lövträd här, eftersom de har visat sig klara torka, troligen pga att en del av partiet är något mer vattenhållande. Gäller även rönn i slänten mot berg och mot den döda sparade tallen, och den livskraftiga Cotoneaster/oxbäret. Mot H-husen **röjs dött** sly och döda enar, samt en död **tall**. Se även 7:16

Mot långa K/cykelstig tas en **död tall bort** – en i svackan sparas tills vidare. Släpp upp krypek/eksly. Till höger och vänster om ”stigen över berget” behålles enarna.

7:20, rönn mot gavel långa L. Grenar mot cykelväg rensades juli 2023. Hela kanten mot cykelväg hålls rensad.

7:21. Rönn med fin låg tillväxt. **Rensa bort det höga**. Gallrad 2021.

7:22 Solitär tall. Ingen åtgärd.

7:23 Solitär tall med en under

7:24 Fin knubbig en under tall sparas. Den stora tallgren på 7:23 som växte över enen togs bort juli 2023.

7:25 och 7:26 Två tallar mot Älgstigen 36 rensades från torrt juli 2023.

Avd 8

Området norr om långa K mot garagen, och längs stigen.

8:1 är en dubbelbjörk. Kolla ev skador i garage efterhand. **Måbärsbuskaget** under skärs ner vart tredje år. Måbär är viktigt för pollinerare pga av tidig blomning, växtvilligt och tål beskärning, Tyvärr rätt trista framåt högsommaren. **Hänsyn** vid busken längst från garaget där en stor myrstack finns.

8:2 är en större dubbelbjörk. På sikt, 5-10 år, kan dessa björkar tas bort, om de visar tecken på den försvagning Olheden tagit upp beroende på spetsiga grenvinklar. I en spetsig grenvinkel kan inte årsringar växa till sig och bilda starka fästpunkter mellan gren och stam, eftersom grenens översida kläms mot stammen. Därför blir en spetsig grenvinkel känsligare för ökad påfrestning, t ex när grenen blir tung, eller vid storm och snölast. Björkarna ser i dagsläget ut att må väl, men får fortsatt

bedömas som risk i ett 15-årsperspektiv.

8:3, en ek som står tillsammans med oxlar (8:4). Eken är ok. Om alla oxlar tas bort kan eken stammas upp med minst 3-4 grenar.

8:4 Flerstammigt oxelparti. Vårvinter 2022 fälldes de tre stammar som lutade åt garagehållet, pga att de hade stora torkskador. Kolla om intillväxande ek behöver stammas upp.

8:5 Buskage där döda rosor rensats bort. Rönn och cotoneaster sparades vid gallring 2021.

8:6 Rönn i dåligt skick. **Tas bort.**

8:7 Högt **björksly** som togs bort 2021 . Kontrollera skott kontinuerligt. Några skott kan under kontrollerade former få växa till sig för att fylla på efter borttagen rönn. Övrig växtlighet nära garaget rensas bort.

Bergknallen har flera partier sedum/kärleksört som bör vara kvar som eventuellt bifoder

8:8 En björk som växer i en omöjlig spricka i berget. Förmodas inte kunna växa sig hög och störande, eventuellt heller inte överleva i så många år, men får vara kvar. Konstaterades 2023 vara i gott skick, ca 1.70 hög.

8:9 En Paradisbuske. Sköts av boende Älgstigen 25. Skötsel förslag: skär kontinuerligt ur äldre grenar eftersom den annars lätt blir risig. Håll öppen yta under, tillför jord och näring. Högt prydnadsvärde i juni. Våldoftande.

8:10 Äppelträd. Beslutade vid samtal med Älgstigen 25 att de skulle avvakta och se hur trädet betedde sig eftersom de var nyinflyttade. De fick sedan själva avgöra om det skulle stå kvar eller tas bort. Trädet togs bort under 2022.

8:11. Friskt rosbuskage. Sköts av boende Älgstigen 25.

8:12 Tät samling Naverlönn (*Acer campestre*). Sällsynt i vilt tillstånd. Dess norra utbredningsgräns lär gå ungefär här i Småland. Odlas mer allmänt. Värt att bevara på växtplatsen, men korsande grenar tas bort och viss övrig urglesning kan göras. I gruppen växer också ett mindre äppelträd (8:13) som tas bort. Eftersom grävning blir aktuell i området kan åtgärd på äppelträdet vänta. **Håll efter** så lönnen inte växer ut över stigen eller stör belysningen.

Området mellan längorna K och G.

8:14 Stor tall med död topp vid stolpe. Sparas. Död topp utgör inget problem. Skogsgruppen juli 2021 hade teorin att skadorna på trädet orsakats av maskiner vid områdets tillkomst. Har läckt kåda som försvar och läkts. En sådan tall kan ha eller ha haft reliktbock, en skalbagge som levt kvar sen värmetiden efter istiden, och kräver gamla, grova, skadade, döda och solbelysta träd för överlevnad. Riktigt gamla och grova träd med dessa förutsättningar ska hållas fria från skuggande växtlighet. Artens bevarandestatus ligger på rödlistan, i kategorin Sårbar, och antalet minskar stadigt.

Kontrollera förutsättningarna!

8:15 Mindre tall. Sparas.

8:16 Ros. Behåll och beskär radikalt vartannat år. Gallrad 2021.

8:17 Cotoneaster. Behåll och beskär måttligt efter behov.

Under tall (8:15) och större rönn (8:20) växer eksly. Behåll och beskär måttligt. Undvik att "kalhugga". Gallrad 2021.

8:20 Rönnbuskage, som kan få växa till sig och beskåras/föryngras vart femte år. Antingen ner till 50 cm eller genom borttagning av enstaka äldre grenar ända ner efter behov. Gallrad 2021.

8:21 Oxel sparas.

8:22. Tall i ekdunge. Behåll men rensa bort döda grenar. Genomfört hösten 2021, bl a för att granne påtalade risk för lekande barn.

8:23 Ekdunge. Skogsgruppen juli 2021 föreslog att de två högra stammarna kunde tas bort för att frilägga och lufta. Hösten 2021 gjordes en större insats med borttagande av dött och korsande/uthängande grenar. Uthängande gren mot stolpe kvar? 2022 bedömdes området OK. Kan finnas anledning att se över löpande.

8:24 Äppelträd/sly borttaget 2021. Följ upp tillväxt av nya skott.

8:25. Tall. Torr topp. Ta bort hängande gren över stolpe. 2021 konstaterade att bättre rustad röjare behövs där.

8:26 Två syrenbuskar. Gräv bort gräs för öppen jord, lägg på ny jord och gödsel, föryngra genom att varje år ta bort gamla grova grenar i marknivå. Detta gjordes senast 2021. **Nyplantering av ytterligare två/tre syrener** föreslås, gärna i andra färger t ex mörklila och annan. Förslag finns att framöver flytta den fasta bänk som finns under plommonträdet (8:27) alternativt komplettera med en underhållsfri bänkvariant lik den på "Lilla lekplatsen" intill syrener och de större träden. Det senare skedde under 2023. Del av ytan kan ev stenläggas. På norra sidan av detta arrangemang kan buskar **kompletteras med några rosenrips** för att göra platsen mer ombonad och inbjudande. Till denna tanke hör också att eventuellt flytta gungställningen från "Stora lekplatsen" till denna öppna yta, den dag då ev ny gungställning skaffas till lekplatsen. Syrenerna kan ev (flyttas) ersättas med Fjärilsbuskar som drar insekter - fjärilar speciellt. Även ett förslag om boulebana hade dykt upp och styrelsen undersökte den möjligheten inför 2023, men inget intresse visades då från boende och projektet lades ner. . Detta område kan utvecklas till en trevligare allmän yta. Skogsgruppen juli 2021 hade en annan tanke med hänvisning till att gräsytan är torr och näringsfattig: vildäng. Vi har bl a kring Älgstigens garage (GA1/GA2) också mycket magra och torra områden att fundera på gällande detta. Den stora gräsytan mot Norrtornsvägen blev aktuell som vildäng med inspiration från ovanstående, men projektet föll på ointresse från aktuell länga under 2022.

8:27 Plommonträd. Stenfrukt som plommon beskårs efter att det burit frukt, dvs sensommar/höst. I normalfallet beskårs så lite som möjligt, dvs inåtgående grenar och långa skott. Detta träd har flera grenar som skurits för långt från grenkragarna, dvs de områden som sitter nära stammen och gör att sår vallas över och läker bra. Dessa grenar och utstickande grenar som bedömdes som risker avlägsnades hösten 2021. Under 2022 uppstod skador genom snöbrott. Grenar avlägsnades och sommaren 2023 kunde konstateras att trädet mår bra och att det kommer mycket frukt.

8:28 Tre bergtallar, Pinus mugho mughus ,växte nära huskroppen på bergknallen bakom Älgstigen 13. Hösten 2021 var två av dessa nedsågade med godkännande från boende. Den tredje har av någon anledning stått kvar, men kan snyggas till. **Gamla stubbar avlägsnas** från de två övriga.

Älgstigen 13 frågade om man fick sätta växtlighet utanför muren om man själv skötte den, och det möter inget hinder, förutsatt att inga fasta anordningar sätts upp och att bara den bredaste delen vid fasaden tas i anspråk, med hänsyn till framkomlighet/snöröjning.

Avd. 9

Täcker området bakom länga F, området mellan längorna F och G och vidare bakom länga G.

9:1 Almsly vid murens början. Sköts i nuläget av Älgstigen 2, och tål årlig nedskärning.

9:2 Prydnadsapel, *Malus toringo*, som kring 2012 ersatt en större björk. Sköts av Älgstigen 4, men tillhör samfälligheten. Hålls i rimlig storlek genom toppning i grenvinklar efter behov, varje till vartannat år. Mycket rik blomning, drar pollinerare.

9:3. Blandat högre och lägre buskage efter ligusterhäck. Gränsar i huvudsak till Älgstigen 14. Syren, alm, fläder samt en inte fräsch prydnadsapel ingår. Flädern kan startas om med nedskärning till 50 cm, almen hålls efter eller startas om, apeln är sämst i sammanhanget. Kontakt med Älgstigen 14 i juni 2021. Christer sköter denna punkt. Han behåller punkten som "blandad häck" och beskär apeln varje eller vartannat år pga mycket kraftig tillväxt. Avser att hålla ner/ta bort almen

9:4. Gullregn som sparas. **Rensa** bort rotskott, bl a avseende ev. siktpöblem, skär rent bland döda grenar intill stammen om möjligt, bl a finns en större gren till vänster. Lönn och övrigt blandat sly rensas bort. Dessa gullregn ska enligt uppgift (hänvisning till Kaj Nilsson) inte vara giftiga. Ev är det *Laburnum x watereri "Vossii"* som sätter få frön/baljor. Obekräftad uppgift.

9:5. Gullregn. Ta bort en död gren och en låg gren. Håll rent från sly och måbär runt om och i grenklyka. Sköts av Älgstigen 14 som åtgärdar enligt ovan. Kuriosa: Christer Ek nämnde rönnen i grenklykan, en sk flygrönn, som kommit med fågel. Ovanligt att rönn etablerar sig så. I folktradition bringade en sådan kvist lycka till hemmet. Rönnen konstaterades senare under 2021 vara död.

9:6. Gullregn. **Ta bort gren** som går upp i intilliggande björk (9:7).

9:7. Björk i god kondition. Gallra runt.

9:8 Blandad häck längs gångstig intill Älgstigen 14. Måbär, liguster, cotoneaster. Hela punkten sköts av Älgstigen 14 som håller efter med klippning.

9:9 är en björk med underliggande blandat buskage av rosor och benved. Föreslås gallring för att frilägga björken. Älgstigen 14 sköter. Christer som tidigare tvekat kring frågan ta bort eller behåll björken, meddelade 2021 att han inte hade något emot att björken togs bort. Hans tvekan hade haft att göra med osäkerhet om hur mycket en björk drack av vatten, och eventuella risker med att ta bort den avseende fukt kring huset. Uppgifter gör gällande att en björk visserligen dricker flera hundra liter vatten per dygn varma dagar, men mycket av detta kommer från lågt liggande vatten/grundvatten. I den mån björken inte suger genom kapillärkraft blir vattnet liggande där det ligger. Se även 9:33.

9:10 utgörs av växtlighet både nedanför och uppe på bergsparti mellan Älgstigen 14 och 16. En välvuxen halvhög alm bör prioriteras. Den beskars i grenvinklar för att hållas hanterbar 2021, och

en del äldre stammar togs bort. Buskage bestående av måbär, rosor, fläder samt Cotoneaster. Behåll Cotoneastern. Hösten 2021 beskars all måbär till 30 cm, rospartiet rensades drastiskt och övrig sly rensades. Stubbe nedanför bergspartiet kan komma ifråga för **fräsning**, men det bedöms som överkurs Älgstigen 14 och 16 vidtalade. **Rensning av undervegetationen** ska göras kontinuerligt. Här borde vi lägga ut skötseln på längan, som på andra ställen, då info om skötsel så småningom är klar.

9:11 Syrenbuskage framför Älgstigen 14. Skär varje år ur de äldsta grenarna ända ner. Christer sköter.

9:12 Hörnbuskage med ros och schersmin. Skär varje år ur de äldsta grenarna ända ner. Främjar blomning på schersminen och håller den lättare fri från bl a lusangrepp. Christer sköter.

9:13 Cotoneaster mot Älgstigen. Håll grenar borta från vägen. Skär bort aktuella grenar intill fästet.

9:14. Tall intill Älgstigen 16. Ta bort den nedre grenen mot almen. Stor snöbrottskada mot huset.

9:15 Måbärsbuskage under tall. Skär ner till 30 cm, rensa och tillför ev jord och gödning. Även här finns en stubbe för **fräsning**, även här kanske överkurs.

9:16 Stort blandat buskage nedanför länga G, med början vid gångstigen och ända fram till de sista syrenerna. Vid gaveln mot Älgstigen 16s terrass finns 2 onummerade doftschersminer i dåligt skick. Rekommenderas att på prov **skära ner** dem till 30 cm och se om det blir ny tillväxt (jordförbättring). Fungerar det inte, byt ut dem.

Mycket **stort röjningsbehov** i slänten och därmed svårdefinierat. Ett större rosparti intill gångstigen, med kraftigt överhängande grenar är så vildvuxet att nedskärning till 30 cm är enklast om partiet ska vara kvar. Ett oidentifierat träd (någon form av småblommig, rosablommande try?) skärs ner till 50 cm. En fläder ser i nuläget tätvuxen ut och sparas för att inte all växtlighet röjs samtidigt. Måbärspartier skärs ner till 30 cm. En hög syren rensas på sämre grenar. Efter dessa ingrepp och en allmän rensning i slänten, ser vi bättre vad som kan och bör göras där i förlängningen. Kontakt med boende Älgstigen 16-20 i juni 2021 med detta förslag som grund. Man var överens om att höga grenar i syren och fläder kunde tas ner med FÖRSIKTIGHET för att bevara tillväxten underifrån och säkra snabb återväxt. När det blir dags för röjningsstart kontakts boende igen. OBS att Älgstigen 20 sedan första kontakt fått nya ägare. Avsikten är en föryngring, friläggning av växter som ska bevaras och försiktighet så inte allt åtgärdas samtidigt.

I detta område finns stubbar för **fräsning** om det bedöms nödvändigt, en hög med **grusmaterial** och ett ännu inte helt löst jobb med att snygga till gångstigen mellan längorna F och G. Älgstigen 16 var nöjd med beläggningen av praktiska skäl. Ingen åtgärd?

9:17 omfattar fortsättningen på slänten mellan syrenen och den stora häggen (9:18). Måbär och cotoneaster – den största kan friläggas. Måbären startas om. Fläder behålls, jättesyrenen tas bort. Rosor och björnbär bör vi försöka gräva bort helt. På den stora flädern tas stam/gren bort. Frilägg runt bevarade buskar. Samma kommentar som 9:16.

Summering sommaren 2023: under hösten gjordes omfattande jobb på område 9:16, vilket uppfattades positivt av boende. Jobbet blev inte helt klart, 9:17 lämnades. Senast koll visar att kontinuerligt underhåll krävs eftersom tillväxten är stor, så jobbet fortsätts vid tillfälle. Efter grundröjning hoppas vi att skötseln övergår på längan enligt anvisningar.

9:18. Mycket stor och frisk hägg. Häggens växtkaraktär ger lågt hängande grenar även när trädet är

stort och gammalt. Boende närmast häggen önskade att den skulle hanteras så att inte all sol hindrades på tomten. Styrelsen ämnar höra med den **arborist** som kommer för att hantera den skyddade tallen under sensommaren 2023, om vad som anses vara en framkomlig väg för att bevara trädet men tillgodose boendes önskemål samtidigt. Det finns en bra dialog med den boende.

9:19. Cotoneaster sparas.

9:20. Beskuren fläder som inte upplevs särskilt livskraftig. **Ta bort?** Slänten i detta område sköts med trimmer.

9:21. Forsythia som behöver rensas ur. Forsythiabeskränning kontrolleras först eftersom det har stor betydelse för blomningen.

9:22. En beskuren fläder som upplevs som livskraftig.

9:23. Mindre fläder i trädform.

9:24. Större fläder i trädform. **Överväg att beskära den rejält.**

9:25 större björk och 9:26 mindre björk som växer intill varandra. De verkar inte störa varandra eller något annat, så ingen åtgärd föreslås i nuläget.

9:27. Mindre fläderträd. Fläder i trädform vilka inte beskurits på länge verkar inte heller växa så kraftigt i denna slänt. Kan också bero på dålig näring.

9:28. Två syrener att skära ner till 30 cm. Spara sly tills vidare. Även intilliggande fläder för insyn. **OBS att punkterna efter häggen 9:18 inte diskuterats med alla berörda boende ännu – om det bedöms relevant senare.**

9:29 är den rönn som blev kvar då området siktröjdes av säkerhetsskäl. Håll den fortsatt något uppstammad för sikten mot gång/cykelstig. Växtligheten som blev kvar efter siktröjningen föreslås **fräsas** bort och gräs anläggas. Gräsytan begränsas mot slänten i en siktlinje från fläderna i området. Har haft kontakt med Älgstigen 28 om detta, och de prioriterar **säkerhetsröjning**.

9:30. Vid gaveln mot långa G finns en väletablerad kulle övervuxen med Cotoneaster. Kan behöva friseras i nederkant allteftersom, men annars sköselfri. Älgstigen 28 sköter denna.

9:31. Tre syrener, kompakta och låga i gott skick. Älgstigen 28 sköter dessa. Verkar inte ha beskurits. Sköselförslag: äldre grenar kan skäras ner helt efter behov. Gräv bort gräs och jord. Gödning kan tillföras.

9:32. Äppelträd. Älgstigen 28 sköter.

9:33. Rönn. Älgstigen 28 sköter. Sköselförslag: skär rent där det behövs.

Olheden föreslog nyplantering av oxel, lönn och rönn i området, efter att björkar successivt tagits ner. Björkar har redan i stor utsträckning tagits bort, bland annat ett antal vid Älgstigen 4 och 6, samt mellan långa F och G. Nyplantering av björk avrådes pga av att de växer fort och inte lämpar sig för beskärning. Se dock avd 10.

Frågor uppkommer ibland om vad som händer med vattnet om en stor björk tas bort. Ur ett svar från SkogsSverige 26 november 2004, hämtas följande: Ett fullvuxet träd dricker ca 200 l en

sommardag. Vattnet hämtas ytligt men också tämligen långt ner i marken. Tas björken bort kommer det troligtvis inte att märkas någon skillnad. Det ytliga vattnet kommer att sippra ner i marken om inte t ex gräs tar upp det. Det djupare grundvattnet kommer att stanna där det är, enligt Ann Dolling. Noteras att mängden vatten som anges i olika skrifter varierar mellan 200 och 800 liter.

Fotnot till 9:29: Styrelsen beslutade hösten 2019 i samband med ett inlägg från en närboende på Älgstigen, att styrelsen har mandat att röja i de fall då trafiksäkerheten i området (t ex cyklande barn) motiverar åtgärden.

Avd. 10

Området söder om ”Stora lekplatsen” och utmed stenvallen mot Norrtornsvägen

Fem björkar finns kvar söder om lekplatsen. Tanken att ta bort dem tidigare har fallit på boendes önskan om skugga vid lekplatsen. I det längre perspektivet bör de komma bort och ersättas med nytt enligt Olhedens förslag. Gärna snabbväxande skugga i form av nya björkar som senare ersätts innan de blivit för stora. En tanke är att plantera några björkar i taget med 10-15 års mellanrum, för att få kontinuitet i skuggverkan och kunna avverka efterhand.

10:1 En lutande björk närmast vägen.

10:2 Björk.

10:3 Tall, sparas

10:4 Björk

10:1, 10:2 och 10:4 ersätts med nya björkar, med start på 10:2.

10:5 är en ek som bara hålls efter med borttagning av torrt efterhand.

10:6 är ett större blandat buskage som kom till för att ersätta den stora eken utanför Älgstigen 2, som fälldes kring 2016. Avsikten var att få till ett tätväxande buskage med skönhetsvärde under tre av årtiderna, med ett minimum av **skötsel** efter den/de första säsongen/-erna då passning med vatten var viktig. Där sattes olika Spirea, cotoneaster och liten Stephanandra. Notera att Stephanandran grönskar betydligt senare än de övriga sorterna, och kan fram till dess misstas för att vara torr och död. Det är också den som är mest känslig vid långvarig torka, då rejäl vattning kan behövas någon gång.

Cotoneaster behöver mest kortas av om de vintergröna grenarna blir alltför långa. Spireor och Stephanandra kan beskåras vart tredje/fjärde år, ner till 20-30 cm. Antingen alla på en gång, eller några per säsong för att inte verka kalhugget. Cotoneasters grenar blir rejält långa och fyller tomrum i planteringen. De tål att trampas på vid t ex nödvändig ogrärensning efter behov. Stephanandran kan också behöva borttagning av torra grenar i juni efter att plantorna blivit gröna. Kanthugg regelbundet runt planteringen, tillför jord och gödsel vartannat år.

10:7 Ek. Håll efter de lägsta grenarna mot belysningsarmaturen.

10:8 Jätteek med kraftig påväxt av murgröna. Inom en svåröverskådlig tidsrymd kommer murgrönan att försvaga eken genom att de allt kraftigare rötterna stryper utbytet av näring och vatten under trädets bark. (Murgrönan är alltså ingen parasit som dödar trädet genom att suga näring

ur det.) Det kan troligen ta årtionden innan någon effekt syns på trädets skick . Bara fackfolk kan bedöma sådant. Om samfälligheten i något sammanhang har anledning att kontakta arborist, kan frågan ställas även om detta träd. Skogsgruppen juli 2021 menade att det kommer att synas på ekens skick när den börjar ta skada. Så länge eken grönskar normalt betyder det att vatten/näringstransport ännu fungerar.

Murgrönan är viktig för pollinerare under sensommar och höst, när den övergår till det florala stadiet och blommar. För att blomma behöver murgrönan vara minst tio år, och den vi har här är gissningsvis åtminstone minst lika gamla som husen. Den täcker långa avsnitt av stenmuren, och sköts inte på annat sätt än med utrensning om den växer alltför vilt där. I murgrönan häckar åtminstone ringduvor sen flera säsonger och mindre hackspett har syns under maj 2020. En tanke är att när trädet så småningom försämras eller bedöms som risk för Älgstogens närmaste fastigheter, kan det kapas över murgrönans högsta höjd, och stå kvar som en ständigt grön skulptural form till fortsatt nytta för fåglar och pollinerare. Denna lite udda åtgärd har bla genomförts på centrala träd i Strängnäs.

Under den stora ek som fälldes framför Älgstigen 2, hittades flera gånger ekoxar. Teoretiskt kan sådana trivas i 10:8 som är jämförbar i ålder och storlek.

10:9 Måbär kan skäras kraftigt efter behov.

10:10 Eken i kurvan. Ta ner grenar som ev skymmer. När större ingrepp planeras på ekar, kolla på trovärdiga sajter hur det bäst ska göras.

Avd. 11 finns inte

Avd. 12

Klippt gräsyta samt skogskant bakom P-platser mot kommunens mark

Vid P-plats äldre tallar och ekkratt som gallras efterhand, under hösten 2019 då kommunen röjde radikalt. Hösten 2021 gjordes vi en rejäl röjning i slänten, kanthuggning och målning av p-platser. Gräsyta framför Rådjursstigen, länga A

Några träd har planterats, gissningsvis kring år 2013-14. Det ena, en flerstammig Ullungrönn (Sorbus uleungensis dodong), har etablerats väl på ljus plats. Den andra, en kastanj (12:5) för en tynande tillvaro i skuggan av en av ekarna.

12:1 Slänt mot P-yta. Slås regelbundet 2-3 ggr/år av länga A

12:2 Tall, halvstor, krökt topp. Ingen skaderisk för bilar.

12:3 Solitärtaall

12:4 Ek vid garage 7. Rensa sly, **ta bort två** grenar över garaget, i klykor.

12:5 Kastanj, planterad kring 2013-2014. Dålig etablering i skuggan av ekarna. Sannolikt avsedd som efterträdare då ek tas bort i det längre perspektivet. **Gräv ur försiktigt, ny jord och vatten.**

12:6 Stor ek mycket nära garaget. I dagsläget verkar det inte innebära problem.

12:7 Syrenbuskage, glest . **Rensa bort gräs, luckra , tillför jord och näring.**

12:8 Thuja och rhododendron. **Förslag:** Ordna en låg avgränsning med torvblock, antingen kvadratisk eller som mjukt följer vegetationen. Fyll upp med surjord/rhododendronjord. Beskär befintlig rhododendron rejält, plantera ev en ytterligare. Överväg vattensäck. Prova att kontakta ex Rådjursstigen 2 för påfyllning. Ta bort stubben efter död rhododendron. Rhododendron tål hård beskärning.

12:9 Fin och väletablerad Ullungrönn. Platsar egentligen inte i Olhedens tanke om naturligt förekommande sorter i området, men är ett fint spektakulärt blickfång på sin plats. Røj bort **stamskott.**

12:10 Oxel på bergknallen vid garage G:A 7. **Rensa och håll ner ekslyet** som marktäckande.

12:11-13 Päron/äpple/plommonträd mellan längorna A och B. Hör med **Håkan** om vem som anser sig sköta dessa och ev åtgärd.

12-14 Två rhododendron, en död och en som lever.

Avd. 13

Området kring länga C, med start vid Hjortstigen 2.

Olhedens beskrivning av området upplevs något oklar. Det verkar saknas en del enar och en rönn i förhållande till 2010. Viss ny buskplantering har gjorts, i två omgångar, kring Lilla lekplatsen under senare år. Dålig etablering, sannolikt pga dåliga markförhållanden och bristande skötsel. Några av dessa (syren, Rhododendron) överfördes 2022 med gott resultat till den nybyggda planteringslådan på platsen.

13:1 Någon form av prydnadskörsbär med mycket fin blomning. Boende på Hjortstigen 2 överlåter skötseln till samfälligheten enl samtal juni 2021. **Körsbär** beskärs under juni till augusti (JAS), främst för att avlägsna sjuka, döda eller döende grenar. Ingen kraftig beskärning vilket ger stor mängd vattenskott.

13:2 Fläder vid lekstuga. Hjortstigen 2 överlåter skötsel till samfälligheten. Flädern är död 2023. **Stubben** kan sågas ner helt vid tillfälle.

13:3 Ek närmast Hjortstigen. Avlägsna döda grenar. Ekar räknas som stormfasta men får naturligt döda grenpartier att hantera.

13:4 Lönnsly. Bevaras men hålls låg, gallrad och möjligen mer kompakt, främst av säkerhetsskäl/sikt. Kontinuerlig beskärning med syfte att behålla den. 2023 aktuellt att **skära ur** grova grenar och korta i grenvinklar.

13:5 Gles syrenhäck utmed mur. Hjortstigen 2 överlåter **skötsel** till samfälligheten. Gamla grenar skärs ur efter behov. Alternativt startas de om genom beskärning till 30-50 cm.

13:6 Stor ek. De stora ekarna kan bli aktuella att få en **arboristbedömning** på.

13:7 Ek vid lekstuga, märkt med metallskylt "211". **OBS!** Skogsgruppen 2021 (Christer Ek) förklarade att han som medlem i Biologiska sällskapet märkt ut och noterat denna ek som **Jätteträd**. Kriterierna är att stamdiametern överskrider 1 m och omkretsen överskrider 3,14 m. Det är ett av närmare 1000 träd som noterats och korrdinatmarkerats i länet. Se Biologiska sällskapet's hemida. Om detta träd skulle behöva fällas – **kontakta Länsstyrelsen!** På en "tapp" växer en Ekticka, en signalart, tecken på gammalt träd. Låt tappen vara! (Normalt skulle den skäras närmare stammen). En ek hyser flest arter av alla trädslag, både insekter och svampar/lavar mm. Avlägsna döda grenar. Denna och andra ekbeskärningar anses **komma först på listan för rensning** om vi någon gång vill röja torra grenar, med tanke på mängden barn som rör sig i området. Tilläggas kan att mycket lite grenar föll under två stormiga dagar i början av juli 2023, så risken är om inte försumbar så i alla fall inte akut.

13:8 Blandbuskage vid parkering, innehållande syren, ask och körsbär. Ask och körsbär föreslås tas bort. **Bedöm efterhand** under arbetets gång vad som känns rimligt.

13:9 Ett litet körsbärsträd som tas **bort**. Kan störa parkering, och det finns plockbara körsbär intill.

13:10 Det större körsbärsträdet. Friskt och kan kanske ses som ett visst värde för barn. Så länge det inte upplevs störande för parkerade bilar eller liknande, behålls det.

Kolla 11-17. Skogsgruppen kunde tänka sig att ta bort en eller två ekar samt asken. Möjligen körsbärsträden istället för asken. Överväg!

13:11 Parti med blandade småträd mot berg. Vid förra kollen stod det: ”Ta bort ask- och rönnslly samt båda körsbären. Klipp in cotoneastern, håll ner hasseln med nedskärning med några års mellanrum, låt rönn vara kvar.” Kollen 2023 föreslog att vi på plats **efterhand avgör** vad som ska sparas enligt nuvarande förhållanden.

13:12 Ek närmast Hjortstigen 4. Ta bort torrt?

13:13 Ek mitt på gräsyta

13:14 Ek vid belysningsstolpe

13:15 Ek framför lilla parkeringsytan

13:16 Ek till höger om lilla parkeringsytan. Kan **stammas** upp något, sly tas bort. Generellt för 13:12-13:16 gäller att hålla efter torra grenar där det bedöms rimligt. Rotskott avlägsnas.

13:17 Ask med tvådelad stam intill trappa. **Fråga** boende Hjortstigen 4? Kan upplevas som skuggande. Om vi får ok, föreslås nedtagning till förmån för linden intill.

13:18 Lind. Ingen åtgärd så länge boende fortsätter med samma åtgärder de gjort genom åren. **Kvarnström på Hjortstigen 6 sköter den och är mycket mån om den!** När vi har **arborist** här, kontakta Kvarnström för besiktning och ev åtgärd på hans bekostnad.

Inom parentes kan nämnas att i trädgårds- eller parkmiljö har hamling ingen praktisk funktion i dagens läge, och ska normalt inte eftersträvas. Historiskt var det däremot livsviktigt i bondesamhället för att producera vinterfoder till djuren. Då hade det enskilda trädet inget prydnadsvärde, och när det inte producerade mer eller dog fanns andra träd att nyttja. Detta träd sköts fint och har ett värde där det står. Skogsgruppen 2021 menade att det fanns visst fog för att hamla ändå, i stället för att fälla vissa träd. Et hamlat träd hyser andra arter än normalt friväxande. Viktigt att göra ingreppet rätt och lämna ”dragare”, dvs savsugande grenar kvar, och hålla efter beskärningen. Sades kunna förlänga livslängden på trädet.

13:19 Två vinkelställda planteringslådor. Innehåller 1 Syrén (bef), 2 Rhododendron (varav 1 bef), 2 Spirea, 2 Japansk buskrosling, 2 Fjärilsbuske, 2 Korallkornell, 2 Klätterbenved, 2 Himalaya’en, 2 Clematis, 2 Kameleontbuske, 2 Trollhassel, 10 Nävor. Skötselinformation och sorter på separat informationsblad.

Punkten avsåg tidigare blandade glest planterade buskar (som delvis återanvändes, markerade med ”bef).

13:20 Schersmin. Ta kontinuerligt bort gamla grenar ända nerifrån. **Gräv bort** gräs och tillför jord och gödning.

13:21 Paradisbuske. **Skötsel** som 13:20

13:22 Flerstamigt högt ekbuskage. Hålls på den nivån. Klipp rent. Kontrollera passande årstid för klippning! Tidigare lite oklart hur buskaget mårde, men koll 2023 visade att skicket var bra. Graden av angrepp på växtlighet varierar ofta mycket år från år, **Rensa** bort björnbärsrankor.

13:23 Tynande ospecificerad buske med potential. Fick 2023 ny jord, vatten och rensning i syfte att

få den att ta sig och ge lite växtlighet i sandytan.

13:24 och 13:25. Tidigare två kompakta plommonträd i plockvänligt format. 13:24 har tappat mycket i vigör och tas **bort** 2023. Skär på sensommar/höst enbart för att behålla hanterbart format – så små ingrepp som möjligt för trädets bästa. Finns ett värde i de lägre grenarna som bildar ett slags ”koja”.

13:26 Fräsch och kompakt ungtall. Rensa bort **sidoskott**

13:27 Glesare ungtall. Bedömdes 2023 skola vara kvar.

13:28 Schersmin ok, se 13:20

13:29 Ask. Bedömdes 2023 skola tas **bort** till förmån för tallen intill, 13:27.

13:30 Cotoneaster behålles

13:31 Tredelat parti med röda rosor. **Grävs bort.**

13:32 Rönn, sparas.

13:33 Asken mot längan föreslås vara kvar. Verkar skötas och beskåras av längan.

13:34 Två tätt växande ungtallar nära gångstig togs bort på begäran av snöröjare, och till förmån för den gamla fint vuxna tallen (13:35).

13:35 Vålvuxen gammeltall. Fult beskuren efter snöbrott. **KOLLA** EV RISK MED GREN. Rensa bort rönnsly intill, men ta tillvara cotoneastern.

13:36 Blandat hopvuxet buskage av ek, rönn och en. Bevara krypeken mot gångstigen. Föregående förslag sa ”Skär i övrigt ner buskaget helt, och överväg sedan om rönnen ska få växa tillbaka.” Ändras till att ta **bort angripen ek** och bedöm åtgärd under gallringsarbetets gång.

13:37 Ett mycket rörigt buskage av halvskadad en, halvstor lönn, vålvuxen stor lönn och stor (möjligen förvuxen) cotoneaster. Talade i juni 2021 med boende Hjortstigen 14 som sköter buskaget. Han erbjöd sig att ta bort dött material men ville i övrigt ha kvar buskaget som insynsskydd. En rönn mitt i buskaget skulle han eventuellt återkomma till samfälligheten om, ifall han fick problem att hantera den. Avvakta – finns fortsatt behov av insats.

13:38 och 13:39 är två ädelsyrenor (ungersk eller kinesisk syren, ännu oklart) med huvudsakligen döda grenar som skärs bort helt. 2021 finns god tillväxt nerifrån. Båda verkar få rotskott, så pröva med att **skapa öppen jord** och tillföra jord och gödning. Tillhör samfälligheten, sköts ibland av Hjortstigen 16/18

13:40 Fyllig cotoneaster sparas.

13:41 Större syrenbuskage mot längan. Stora äldre grenar kan avlägsnas efterhand, i övrigt skötsel enl 13:38/13:39. Sköts av Hjortstigen 18.

13:42 Deutzia, dubbelblommande, skötsel enl 13:20. Sköts av Hjortstigen 18

13:43. Kulle vid gavel på länga C. Rhododendron, kärleksört, blodfläder, lagerhägg av två sorter

(Mano och Otto Luykens), schersmin, måbär och –troligen - lingontry (Lonicera pileata). Ytan borde befrias från gräs/ogräs och bilda en rensad hel rabatt. Eftersom inte ens måbäret växer livligt, får man gissa att ytan är mager, och dessutom torr. Fyll på med jord/näring, ge rhododendron tillskott av torv och rhododendrongödsel som myllas ner. . **Komplettera ev med ytterligare buskar** av samma sorter för att fylla ut och skapa helhet. När rabatter anläggs eller buskar/träd planteras är det en fördel att man ordnar en grop snarare än en kulle runt växten för att tillse att vatten hamnar vid växten och inte rinner av. Inte minst viktigt om planteringen delvis ligger i en slänt som här. Hjortstigen 18 sköter, även med vattning, och har vidtalats om ovanstående föreslagna åtgärder. Sorterna har stor tillväxtpotential om de får lite bättre förutsättningar.

Förra planen löd ”Inför säsongen 2022 avser styrelsen att anlägga odlingslådor för att förbättra förutsättningarna på platsen.” Ändras till att **föreslå boende att styrelsen ordnar till området enligt ovanstående, varefter skötsel fortsättes av boende.**

OBS! FIBERKABEL!

13:44 Rad med syrener vid husknut – Hjortstigen 18 sköter.

13:45 Björk som växer ensidigt pga närhet till ek. Denna kan vara den första att tas bort på denna yta, och ersättas med något mindre träd på den plana ytan mot Hjortstigen. Det kan göras direkt, även om björken står kvar. Som förslag nämndes rönn, oxel eller blodlönn. Lönnen är ett udda inslag inom området, men närheten till en liknande utmed Hjortstigen gör ändå förslaget intressant som ett ”utropstecken”. Ullungrönnen (Sorbus dodong ulleungensis) vid Rådjurstigen är heller inte anpassad till områdets karaktär - som enligt Olheden borde hållas naturlig - men är ändå ett av områdets finaste och mest imponerande blickfång.

13:46 Frisk och fin ek vid gångstigen. Enstaka **döda grenar** att ta bort.

13:47 Jättebjörk. Idag mycket fin. De lägst hängande tunna grenarna kan lätt kortas. Björken förmodas i det längre perspektivet få ge vika för eken på platsen.

Kolla 13:45-47! Skogsgruppen juli 2021 föreslog att björken närmast huset borde bort i första hand pga lutning. Om den andra björken med tiden tas bort kan eken stammas upp för att bli balanserad.

13:48 Liten en, **tas bort**

Avd. 14

14:1 Ek, liten knubbig och välvuxen. Ta **bort gren över gångväg. Rensa det låga.**

14:2 En. Hög, rätt grön ännu. Behåll tillsvidare. Behåll krypek under men ta **bort rönnslly.**

14:3 Ek.

14:4 Liten rönn sparas och **krypek tas bort.**

14:5 **Rönnslly rensas bort**

14:6 Dåliga enar tas bort – överväg!

14:7 En. Inte särskilt fin – sparas ändå?

14:8 Tall. Ta bort **döda grenar**

14:9 Lägre ekbuskage. Sparas, men **röj bort angripna partier**.

14:10 Död en borttagen.

Kolla 11-20. Skogsgruppen hade åsikt om en en som kvävs av två ekar – oklart med numreringen

14:11 Parti med enar. Låt vara i möjligaste mån, utvärdera efterhand.

14:12 Liten ask sparas.

14:13 Ekbuskage/krypek behålles.

14:14 Tall behålles. **Avlägsna rönnsly**.

14:15 Krypek vid elstolpe/lampa. **Håll efter mot vägen**.

14:16 Enparti mot berghäll. Behåll en och ek, **rensa bort övrigt sly** och lönn, samt angripna delar av ek.

14:17 Krypek runt berghäll. **Rensa bort lönn** och klipp bort angripet.

14:18 Prioritera en, **röj rent runt om** men spara cotoneaster.

14:19 **Lågt eksly i gräsyta tas bort**. Rönn och cotoneaster kan vara kvar. Behåll även den lilla eken till vänster.

14:20 Tall med enar och ekbuskage. Behåll tall och den närmaste enen, samt den största enen. **Död cotoneaster tas bort**

14:21 Stort friskt buskage med lagerhägg och 2023 borttagen tall. Ingen åtgärd. Skulle lagerhäggen bli risig eller skadad av t ex hård vinter, tål den hård beskärning.

14:22 I samtal med Hjortstigen 20 om denna stora flädern bestämdes att skära ner och starta om den hösten 2021. Inte särskilt kraftig återväxt. Följ upp efterhand.

14:23 Stor kraftig forsythia som visade sig vara tre separata. Beskars kraftigt under 2022. Kraftig återväxt konstaterades 2023. Korta in vid behov och skär bort torrt. Om blomning prioriteras, kolla rätt beskärningsmetod/tid.

14:24 Yta med marktäckare, plister (Lamium). Sköter sig själv, men klarar rejäl rensning om det skulle bli alltför risigt. Efter nedskärning av ovanstående 22/23 syns några kala ytor i plistern. Överväg **nyplantering** av passande material där. Kontakta i så fall **Sadowski** om vattning.

14:25 Idegran med fläder. Talade i juni 2021 med boende Hjortstigen 20. Flädern rensades bort ur idegranen.

14:26 Almskott sparas

14:27 Tre tujor planterades 2022 (?). Sköts av Sadowski.

Avd. 15

Skogsområde, där vi 2019 gjorde större insatser med nedtagning av tallar och enar, delvis förorsakat av torrsommaren -18. Vissa tallar som "inte var så fina" sparades ändå, om de stod mindre synligt. Detta för att försöka hålla ålderskontinuitet med hänsyn till insekter, påväxning mm, utan specifik kännedom om vad som kan finnas där. Med början vid vändplanen, Rådjurstigen.

Skogsgruppen juli 2021 ansåg att området skulle bevaras som det är, med försiktig röjning och friläggning av t ex oxel. Ekoxe påträffades, samt talticka. Varsamhet med enar och spontan markvegetation. **Värdefullt som varierat område.** Inget riskområde eftersom det inte är "trafikerat" i någon större utsträckning. Spara döda träd i möjligaste mån. Biologisk värde, och vad gäller tallar i det långa perspektivet även estetiskt värde. Upplevs som bra område för fågelskydd.

15:1 OMNUMRERING. Ask som får utvecklas.

15:2 Rosparti vid tall med inslag av kaprifol, och cotoneaster. Flera armeringsnät togs bort efter kontakt med Nilarp i juni 2021. Finns behov av kontinuerlig röjning för att förhindra att speciellt kaprifolen förvandlas till risbon, där endast det övre lagret ger grönska.

15:3 Tall. Vid kontroll 2023 konstaterades att tallen var helt dör. **Tas bort**

15:4 Rönnen behålles för att fylla behovet av "halvhög" växtlighet.

15:5 Körsbär/fågelbär? Behålles.

15:6 Cotoneaster och kaprifol. Prioritera cotoneastern. Här finns också två **stubbar** som kan komma ifråga för fräsning. **Rensa efter behov.**

15:7 Parti med en, ek, lönn och oxel. Prioritera oxeln och en, i **övrigt rensa.**

15:8 Dubbeltall med oxel och rönn. Prioritera oxeln. **Rensa bort rönn?**

15:9 En som behålles.

15:10 Tall nära trappa. Röj **döda** grenar. Låt oxeln vara kvar och ta **bort ros och döda enar** nedanför.

15:11 Röj fram cotoneastern och **ta bort gräs** runt.

15:12 Lagerhägg utmed trappan. Klipp in i grenvinklar innanför räcket. Idegranen sköts av längan.

15:13 Stor ek. **Röj under.**

15:14 Krypek mot klippa. **Röj gräs.**

15:15 Stor frisk en. Rensa **bort lönnslä**, lämna kvar cotoneastern.

15:16 Två döda tallar/dubbel. Behåll för insektsfaunan.

15:17 Halvhög lönn. Ta bort krypek, ek, rönn och lönn.

15:18 Låg rönn och oxel. Behåll oxeln, ta bort rönn.

15:19 Behåll dubbeltallen på höjden.

15:20 Toppad död tall. 2022 gjordes bedömningen att den får stå kvar men större hängande gren kan tas bort. Tillsammans med krypek, rönn och lönn. Oxeln behålles.

15:21 Död tall som tas bort tillsammans med rosbuskage och allt annat dött. Lönnen sparas. 2022 gjordes bedömningen att den får stå kvar.

15:22 Grov tall. Spara cotoneaster intill. Røj bort ek, lönn, mindre rönn. Behåll stora enar och stor rönn. Behåll oxeln mellan rönn och en. Oxeln bedöms viktig pga riklig blomning och bårsättning. Få oxlar finns i området. Ta bort vinklade grenar.

15:23 En och ask. Spara asken.

15:24 Nedanför berget i dagen står ett dött träd som tas bort. Intill sparas asken och oxeln. I övrigt total røjning kring dessa.

15:25 Fint marktäckande stensötepart. Røj bort allt uppstickande sly.

15:26 En cotoneaster. Røj runt den.

15:27 Stor ek. Kommunen tog bort döda grenar 2023, men eken tillhör vårt område enl gränsdragningen från samma år. Grenarna hängde över belysningen.

15:28 Dubbelek. Ta bort döda grenar. Detta träd tillhör inte oss.

15:29 Dubbelek närmare bostäder. Detta träd tillhör inte oss.

15:30 Lönnar och en runt eken. Tas bort? Kolla skicket på enen.

15:31 Två cotoneaster. Den högra befrias från högväxande grenar, den vänstra skärs ner till 30 cm. Döda småträd runt om tas bort. Kolla om detta är gjort.

15:32 Platå över cotoneaster. Ta bort hängig ask, allt dött och död körsbärs/fågelbärgren.

15:33 Fläder behålles.

15:34 Lönn. Bör beskåras. Kolla! Växer nu som flerstammig. Kan ev skåras ur och en eller några stammar slåppas upp. Räkna med att ståndigt kapa stubbskott.

15:35 Mot trappan efter lönnen, blandad glest buskage. Prioritera rönnen till höger om enen. Behåll prydnadsapeln, och rönnen till höger om enen. Ta bort övrig en, björnbärsrevor och lönnen som växer i rönnen. (Kolla här igen – luddigt)

15:36 Fristående ek behålles.

15:37 En som växte i berget togs bort. I området verkar ett gullregn ha växt upp. Behåll.

15:38 Lågt rönnbuskage behålles, och **ekar tas bort**.

15:39 Tre enar vid trappan. Den lilla tas eventuellt bort. Skogsgruppen juli 2021 la vikt vid att behålla skapliga enar i möjligaste mån pga att de senaste torrsomrarna gått hårt åt enbestånden. Om en en ser halvdan ut, avvakta gärna med borttagning. De kan repa sig rätt bra. Tanken bör var ”spara tills de är döda” där det låter sig göras. Dessa enar är inte våra men vi anser att vi kan sköta dom/ta bort utan problem.

15:40 Mellan trappdelarna röjes **slyet bort** på höger sida ner mot fd lärarbostäderna. En en nedanför behålles. **Överväg** om det stora lönnbuskaget ska tas bort med tanke på att det gör trappan mörk.

15:41 Stor tall till höger om trappan. Vålvuxen gammal tall som inte bör tas bort även om asfalten tar skada av rötter. Tyvärr fult beskuren efter snöbrott.

15:42 Mindre tall till vänster om trappan. Ska någon av 41/42 bort är det denna yngre. Inga solklara skäl i nuläget. Boende har dock **påtalat halkrisk** vissa årstider pga mycket fallna barr – åtgärd? Någon sopar??

15:43 Schersmin? Ta bort **äldre** grenar så busken luftas. **Röj** gräs runt och ge ny jord.

15:44 Solitär tall. Skogsgruppen juli 2021 upptäckte en talticka på trädet, en signalart. Tickor rötar mycket långsamt träden men visar på stort naturvärde. Tallar anses generellt stormsäkra. Gran med grundare rötter är speciellt i blöta områden mindre säkra. Även björk kan vara mindre pålitlig

.Länsstyrelsens representant tog särskilt fasta på det fina i den snöskada som gett upphov till en fläxskada i sydvänt läge på stammen, avseende förutsättning för förökning av solälskande insekter.

15:45 Lönnbuskage. Skär ner till 30 cm efter behov.

Numren 15:21 till 15:27 har ännu inte uppdaterats.

Avd. 16

Område kring länga E och H

16:1 Björk vid garagegavel /garage 5. Påverkar inte garaget. Ta bort lågt hängande grenar.

16:2 Planteringar i dekorationssten. Fjärilsbuskar, dagdkåpor och lagerhägg. Planterades hösten 2019, sköts av boende. Kontinuerlig ogräsrensning (kanske bör ogräsättika undvikas med tanke på att där nu finns planterat växtmaterial). Fjärilsbuskar är rätt sköra i veden. Tillåts de bli alltför stora riskerar grenarna att brytas av t ex blötsnö. Skär därför ur förvuxna grenar efterhand, nere vid t ex 30 cm. Lagerhägg kan efter etablering växa fort (se 14:21). Kan lätt klippas in efter behov. De båda planteringarna växer olika fort – troligen konkurens från björk. Extra gödning kan tillsättas på den sidan. Använd naturgödslade produkter.

16:3 Hägg i trädform. Hålls in från gångbanan. Korta in i grenvinklar varje år för att förhindra att den blir ohanterligt stor, ref häggen i slänten mot Hjortstigen.

16:4 Lönn. Korta ner till 50 cm vartannat/ vart tredje år för att hålla tillbaka storleken.

16:5 Björk. Ingen åtgärd

16:6 Blandat buskage under björk. Spara mahonia som har fin blomning (bären är inte giftiga men däremot växtdelar vilka knappast utgör någon fara) och är vintergrön. Skulle den drabbas av torkskador eller vinterskador, kan den beskäras lätt eller hårt. **Gräv bort rosor.**

16:7 Alm tas bort? Med tanke på att almsjukan allvarligt hotar de svenska bestånden, kan man överväga om friska ex ändå borde behållas. Almen har ett kraftigt rotstystem, vilket kanske ska vägas in med tanke på närhet till hus och/eller rörsystem. Väljer vi att behålla, kan trädet minskas i omfång om det önskas. Alm sägs "självrena sig" genom att släppa döda grenar efterhand. Boende har tidigare kontaktats. Arbetsgången blir nu att **Marcus undersöker var avlopp mm finns** och kontaktar boende efter det.

16:8 Syrenbuskage i behov av föryngring. Skär ner grova grenar till 20-30 cm. Rotskott kan behållas så länge det håller sig inom begränsat område.

Marcus: Syren mot väggen (16:8?) har vid något tillfälle flyttats hit (mot nedre husgaveln) av längan för att slänten ska bli mer lättskött (gräsmatta). Syrenen kan anses skötas av Älgstigen 30 nu. Ä30 kan även tänka sig att ta bort 16:7(?) men gör isåfall det själva. Övrig växtlighet på gaveln anses vara längans/föreningens.

16:9 Hagtorn i fin trädform behålles tillsvidare. 2020 verkar ha inneburit problem för hagtorn, så vi får ha koll på hur kommande år inverkar på trädet. 2023 såg trädet friskt ut men med rätt svag utveckling, antagligen pga markförhållanden. Trädet verkar vara skött/beskuret av någon närboende.

16:10 Björk. Vid samtal med Peter Hjortstigen 31 framkom önskemål att ta bort björken. Motivet var att den lutade och var övertung. Styrelsen avlog önskemålet med motiveringen att trädet är friskt. Älgstigen 30 var tillfrågad och hade ingen åsikt i frågan. Viss beskärning föreslogs. Kontroll med pålitliga källor bekräftar att björkar inte ska beskäras och om man ändå gör det måste det ske **mycket varsamt**. Undvik att skära intill stam eftersom skadad näver inte återbildas. Ta bara mindre

grenar. Problem med röta uppstår lätt om man inte är återhållsam. Utlåtande om björken kommer att begäras av arborist när denne ändå är på plats under sensommaren 2023 enligt plan..

16:11 Schersmin. Älgstigen 31 sköter. Skötselförslag: ta bort gamla grenar varje år ända nere för att hålla busken luftad och frisk. Håll öppet runt om och tillför gärna jord.

16:12 Blodlönn. Älgstigen 31 sköter. Skötselförslag: fortsatt skära ur i grenvinklar för att behålla form och hanterbar storlek.

16:13 Skog, fridlysta tallar, bakom långa H/E. Denna punkt motsvarar nu 16:19-42 temporärt. Vi har endast numrerat träden hittills, och avvaktar åtgärd gm Länsstyrelsen/eget beslut innan all växtlighet numreras.

16:14 Samma punkt som 16:2, men på denna sida kan ev byte av daggkåpor komma ifråga om de inte hämtar sig till våren. Fjärilsbuskar återhämtar sig relativt sent på våren, så man ska inte ge upp för tidigt. 2023 återkom mycket riktigt buske. Boende i närheten (Sadowski) jobbar med vattning/gödning tills vidare.

16:15 Slänten från lyktstolpen, ner mot Folkhögskolan. I tidigare plan står: ”Får räknas som ett eget större projekt där utgrävning, ev enklare terrassering mm får göras. Preliminärt växtförslag Cotoneaster, men kolla i så fall att rätt sort väljs för bästa resultat.”

Vid koll 2023 noterade vi en stor och fyllig tillväxt av främst lönn. Givet den arbetsinsats projektet skulle kräva, både anläggningsmässigt och i fråga om vattning, föreslog Tanya att helt enkelt låta det som växt naturligt och uppenbart klarar sig, få vara. Om man kanske vart annat / vart tredje år beskär alla eller ev några växter i taget, med försiktighet och inte med röjsåg, besparar vi oss både kostnader och problem. Erfarenhet från andra håll med släntplantering, torka och hållregn, talar emot stora insatser i något som faktiskt fungerar skapligt för egen maskin.

Viss gräs/ogräsröjning bör ske med passande maskineri. Om det bedöms nödvändigt, kan riktigt kala partier i nederkant ev planteras med likartad växtlighet. Kring dessa kan man överväga vattningsskant av något enkelt slag.

Eg ligger slänten i gränzonen av vårt område. Visserligen utgör slänten det första intrycket av området när man kommer upp via trappan, men vad avser boende i närmaste fastigheterna är de idag sannolikt inte störda, eftersom det ser ok ut uppifrån.

16:16 Hägg(?) i nuläget osäker sortbestämning. Dessa är avverkade på 2 m höjd. Ta ner till 50 cm, luckra jorden och tillför god jord och helst vatten. God chans att flera tar sig, men sannolikt inte alla att döma av skicket i dagsläget. Kontakta Älgstigen 46.

16:17 Tre träd bort. Lönn och kastanj. I området mellan Älgstigen 46 och punkt 16:18 ”tre tallar”, kan ev buskage planteras med fläder eller syren, med dold passage, för att dölja den uppkomna ”fulkomposten” i skogen nedanför. Snygga till befintlig fläder genom att ta bort de grova grenarna. 2022 togs ett nedfallet träd och ett dött träd bakom dessa bort.

16:18 ”Tre tallar” (nu två). Många döda grenar tas bort, liksom döda björkar. En som var nästan död togs bort 2022.

Genomgång av skogsområdet (16:13) medförde numrering av huvudsakligen de större träden i området. Numreringen börjar med naturminnestallen och fortsätter söderut mot långa E och vidare

medsols.

16:19 Stora fridlysta tallen (Naturminnestall)

16:20 Tall närmast Länga E. Länsstyrelsen förordar 2023 att ta bort denna, på deras bekostnad. (Markerad med två band).

16:21 Mindre lövträd, markerat med ett band. Växer upp i närliggande tall. Tas bort

16:22 Mindre dubbelt lövträd, markerat med ett band. Ev bort, kolla efter övrig gallring.

16:23 Tall längst ifrån 16:19 (närmast "ingången" till skogen).

16:24 Tall mellan 16:23 och 16:22.

16:25 Tall. Kan bli föremål för att bli "högstubbe" istället för att tas ned (om detta skulle bli aktuellt). Har en intressant skada som kan bli gynnsam för insekter mm.

16:23-24-25 har haft önskemål om nedtagning från länga E, men får vara kvar tills vidare och utvärderas när övrig gallring gjorts.

16:26 Ek nära Länga H. Medelstor. En strax bredvid. Länsstyrelsen föreslår att denna premieras över närliggande tallar, men den kan bli problematisk på sikt i och med att den blir stor med många grenar nära närmaste huset.

16:27 Tall markerad med två band 2023, bör tas bort enl Länsstyrelsen.

16:28 Lövträd (Lönn?). Band? Ev bort, kolla efter övrig gallring.

16:29 Lövträd (Lönn?) markerad med ett band, Ev bort, kolla efter övrig gallring.

16:30 Stor Ek, markerad med tre band men ska väl vara kvar.

16:31 Medelstor Ek nära Länga H, ensidig markerad med tre band. Tas bort.

16:32 Tall.

16:33 Stor fin En

16:34 Stor tall längst från 16:19, närmast stenhällen.

16:32/16:34 har haft önskemål om nedtagning från länga H, men får vara kvar då de är friska och få träd i närheten.

16:35 Smal tall till höger om 16:34. Kan ev tas bort på sikt om den konkurrerar med 16:34.

16:36 Tall mellan förrådet och 16:19.

16:37 Tall nära hörnet av förrådet.

16:38 Tall

16:39 Tall

16:40 Tall

16:41 Lövträd (Ek) krokig, beskärs eller ev tas bort efter övrig gallring.

16:42 Tall markerad med två band 2023, Länsstyrelsen föreslår kronreducering på deras bekostnad.

Från 16:17 till 16:42 får en ny genomgång med fotografering göras efter Länsstyrelsens besök.

Kommentarer:

Vi har två skyddsvärda tallar inom området, vilka i samband med kontakt med Länsstyrelsen har frilagts 2019. Länsstyrelsen har förklarat sig vara nöjda med åtgärderna, och ersatt samfälligheten med 500:-. Reglerna säger bl a att fallna grenar inte får avlägsnas. Vid stormskada ska bilddokumentation ske till Länsstyrelsen, för att vi ska kunna vidta tillåten akutåtgärd ifall det skedda bedöms utgöra fara. Ta kontakt innan något görs, och kolla föreskrifter.

Till ovanstående sammanställning kan komma att läggas info om vad som skett i form av nedtagningar under senare år. Johan och Berth är insatta i vad som gjorts. Kommentarer och åsikter från övriga i styrelsen beaktas.

Beslut behövs om hur/om åtgärder ska loggas, och hur numreringen ska hanteras i förhållande till skötselområden, och efterhand som träd t ex tas bort. Beslutades att vi får ta dessa frågor efterhand som vi lär oss vad som fungerar bäst.

De fyra första sidorna av Olhedens dokument bör bifogas utskick för att få ett sammanhang.

När sammanställningen är klar, planeras komplettering med förtydligande bildmaterial/Johan.

Röjning av vissa växtslag som t ex rosor, och sly av olika slag, får ses som årligen återkommande punkter. All beskärning utom direkt "omstart" från 30-50 cm, bör ha som mål att bevara trädens och buskarnas naturliga form, deras s k habitus. Hamling och liknande åtgärder hör hemma i bondesamhället där det var livsnödvändigt för djurens överlevnad, och har egentligen ingen plats i parker/bostadsområden. Vissa undantag har gjorts och kan göras. Vid tveksamhet finns mycket info på professionella sajter.

Skogsgruppen juli 2021 föreslog kontakt med P-G Jörke för att skaffa passande **holkar** till området. Dessa spikas upp, gärna över huvudhöjd. Spiken ska sticka ut ett stycke. Rensning i mars före häckningstid. Ansvarig utses. Ev ringmärkning kan övervägas om det blir resultat i holkarna. Lämpliga holkar för kattuggla, stare, mes, rödstjärt. Be om tips för uppsättning, läge.

Skogsgruppen berömde samfällighetens styrelse för viljan att bevara växtlighet och se seriöst på trädvård. Man menade också att områdets karaktär ligger i mängden av uppvuxna träd, och man påpekade att man som besökare får ett positivt intryck av området.

Tanya Holmqvist-Rasmussen/Johan Håkansson/Marcus Molander

Augusti 2020 och framåt